

INVESTIGAREA CRIMINALISTICĂ A LOCULUI FAPTEI IN CAZUL INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE

Asist. Drd. Monica POCORA

SUMMARY

In this work, I've presented the meaning of corruption offences, which is corruption sense for romanian state. The criminalistica investigation will be done, regularly, at the beginning of penal pursuance, for knowledge of offences accomplishment. Also, we can tell this activity is expanding, distinctive, during the examination of criminal place. Should be discussed the following thing: if in most cases of offences, such manslaughter, the examination of criminal place is often realized for identify offender, but when we speak about the corruption offences, the criminalistica investigation has hinted at offender for establish the action. The romanian penal law is anticipate some substantial and formal conditions looking for the criminalistica investigation. As regards this examination, are taken preparatory measures at the judicial offices, and also, at the criminal place; the examination team are organized with suitable technical and scientific means. In accordance with nature of facts, committed place, or after-effects, these teams are included prosecutors, criminalist, officer of judicial police, experts from technical area, but the activity sovereign is the prosecutor. Also, the assistant witness has an important role in this activity, and he hadn't any involve in respective cause. Finally, the issues of investigation are materialized and described in a record.

Devianta prin corupție prezintă pericolozitate pentru statul de drept și pentru societate în ansamblul ei, astfel ca reprezentarea mai exactă a aspectelor juridico-penale, criminologice, criminaliste și tactico-metodologice de investigare este absolut indispensabilă pentru determinarea și punerea în practică a celor mai eficiente activități de combatere a acestor delictive.

Descoperirea infracțiunilor de corupție presupune efectuarea unor măsuri operative de investigații, unor activități extrajudiciare cu regim juridic, o urmărire penală completă, al cărui scop unic îl constituie aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările comiterii acestor infracțiuni, la persoana făptuitorului.

Astfel, este absolut necesar ca organele de urmărire penală să apeleze la toate mijloacele tehnico-științifice, tactice și metodologice pe care le pune la îndemâna știința

Criminalisticii¹. Folosirea eficientă a acestor instrumente nu poate fi însă concepută decât în mod organizat, printr-o planificare judicioasă, singura modalitate aptă să asigure un fundament științific urmăririi penale a celor corupți.

Investigarea criminalistică se realizează de obicei la începutul urmăririi penale, în scopul cunoașterii nemijlocite a locului faptei, al descoperirii, fixării și ridicării urmelor create cu ocazia săvârșirii infracțiunii precum și ascultarea martorilor oculari ai victimelor sau chiar a făptuitorului. Deseori, în cazul infracțiunilor de corupție, investigarea poate avea loc cu prilejul constatării flagrantului.

Infracțiunile de corupție reprezintă un flagel scăpat de sub control, a căror trăsătură fundamentală este caracterul ocult al săvârșirii lor determinat de interesul comun al participanților la infracțiune în obținerea foloaselor vizate și în păstrarea secretului operațiilor întreprinse de teama răspunderii penale. Astfel, fiecare în parte desfășoară activitățile ce-i revin de așa manieră, încât să nu creeze probe; din aceasta cauză organul judiciar întâmpina serioase dificultăți la descoperirea lor.

Așadar, centrul de greutate se deplasează către cercetarea la fața locului, folosindu-se exclusiv mijloace și metode criminalistice exacte și obiective².

Prin locul săvârșirii infracțiunii, se înțelege conform legii locul unde se desfășoară activitatea infracțională, în tot sau în parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

Scopul investigării locului faptei în actul infracțiunilor de corupție ar putea fi rezumat astfel:

- investigarea la fața locului permite examinarea criminalistică și fixarea procesuală a locului săvârșirii infracțiunii;
- aceste activități oferă posibilitatea cântăririi, relevării, fixării, ridicării și interpretării urmelor și mijloacelor materiale de probă;

¹ Ion Mircea "Criminalistica" Editura Fundația "Chemare", Iași 1992 pagina 421

² Vasile Berchesan "Metodologia investigării infracțiunilor" Ediția a II-a, Editura Paralela 45, București 2000

- rezultatul obținut prin examinarea locului faptei unde se comite infracțiunea constituie debutul elaborării versiunilor de urmărire penală cu privire la natura faptei, condițiile de timp și de loc;
- rezultatul obținut prin examinarea locului faptei unde se comite infracțiunea constituie debutul elaborării versiunilor de urmărire penală cu privire la natura faptei, condițiile de timp și de loc;
- cercetarea la fața locului contribuie la stabilirea condițiilor și împrejurărilor ce determină săvârșirea faptei, cu efecte asupra prevenirii în viitor a unor fapte similare.

Importanța investigării locului faptei în cazul infracțiunilor de corupție rezidă în aceea că organele de cercetare penală percep în mod nemijlocit împrejurările în care acționează făptuitorul, obiectele de care se folosește în aplicarea rezoluției infracționale, căile de acces și de părăsire a locului unde se comite fapta, etc.

Funcția și valoarea probatorie a investigării locului faptei

Dacă în cazul altor infracțiuni, cum ar fi infracțiunea de omor-art.174 Cod Penal, scopul cercetării la fața locului este de a stabili cu exactitate faptele în vederea identificării autorilor, la infracțiunile de corupție, cercetarea locului faptei se realizează în vederea stabilirii faptei, însă pornind de la persoanele vizate³.

Având în vedere aceste aspecte, funcția investigării locului faptei este aceea de a permite organelor de cercetare penală sau celorlalte organe judiciare, să cunoască traseul urmat în comiterea infracțiunilor de corupție, a urmelor pe care le-a lăsat făptuitorul, obiectele rămase în câmpul infracțional, starea și poziția acestora în ambianța locului faptei, pentru a putea formula o concluzie precisă cu privire la modul și împrejurările săvârșirii infracțiunii.

Condițiile de ordin substanțial și formal⁴ prevăzute de legea procesuală penală sunt:

- Investigarea la fața locului să fie necesară și oportună;
- Efectuarea activității să fie impusă de necesitatea verificării ori precizării unor date sau împrejurări ale cauzei;
- investigarea la fața locului să fie efectuată imediat după ce s-a dispus începerea urmăririi penale, fie pe parcursul desfășurării investigării criminalistice.

Valoarea probatorie dobândește substanța, numai în măsura în care rezultatele sale se coroborează cu celelalte probe administrate în cauză.

Pregătirea investigării locului faptei se face în două etape:

- a. la sediul organului judiciar;
- b. la locul faptei.

a. Masurile pregătitoare luate la sediul organului judiciar:

Aceste măsuri sunt mai mult de ordin organizatoric în vederea cercetării locului faptei în condiții optime. Conținutul acestor măsuri depinde în concret de specificul locului în care se comite fapta, de posibilitatea organelor judiciare de a constitui echipa de cercetare cu mijloacele tehnico-științifice corespunzătoare.

Prima măsură constă în activitatea pentru obținerea datelor necesare despre fapta, locul și timpul în care se comite infracțiunea de corupție. În scopul evitării formării unei echipe de cercetare necorespunzătoare și a unor deplasări inutile, organul judiciar sesizat despre săvârșirea infracțiunii caută din surse demne de încredere date privind persoana, locul și condițiile în care se va desfășura cercetarea. Aceste surse de informații se pot regăsi în diferite baze de date ale unor autorități publice, pot fi puse la dispoziție de servicii și structuri specializate în culegerea și prelucrarea de informații sau în studii premergătoare ale zonei în care se afla locul faptei⁵.

Cu cât aceste date sunt obținute mai repede, cu atât mai facil se va constitui echipa de cercetare și se poate face deplasarea ei la locul faptei. Grupurile criminale⁶ care săvârșesc fapte de corupție utilizează modalități de acțiune specializate, astfel încât activitatea echipei de cercetare va trebui să cuprindă strângerea informațiilor în paralel cu cercetarea propriu-zisă.

Acțiunea echipei trebuie să fie rapidă și precisă, de aceea este necesară cunoașterea datelor exacte privind adresa locuinței sau instituției precum și a căilor de acces.

³ Ghidul procurorului criminalist, ediție îngrijită de Ioan Doru Cristescu, Editura Helicon, Timișoara 1994

⁴ V. Berchesan "Cercetarea penală" Editura Icar, București

⁵ www.dna.ro

⁶ E. Stancu "Criminalistica" Vol. II Editura Actami, București, 1997

In funcție de natura faptei, locul in care se comite si urmările sale se constituie echipa de cercetare din care fac parte:

- Procurorul, care este suveran al activității echipei ;
- Expertul criminalist;
- Ofițeri de politie judiciara;
- Experti de specialitate in domeniul tehnic sau de alta natura, când particularitățile faptei impun aceasta.

Conducerea echipei trebuie sa fie totdeauna unipersonala, aceasta fiind motivata prin cunoașterea de catre seful echipei a tuturor informațiilor cu privire la desfășurarea cercetării locului faptei. De asemenea trebuie sa se asigure participarea la locul faptei a persoanelor legal interesate si totodată alegerea unor mijloace tehnico-științifice optime.

O importanta practica deosebita o are trusa criminalistica ce trebuie sa conțină si mijloace materiale adiacente. Aceasta trusa specializata⁷ este dispusa in compartiment de utilizare generala si compartiment specializat.

I. Compartiment de utilizare generala

a. compartiment traseologic,destinat pentru identificarea urmelor capilare, ridicarea urmelor plantare, de încălțăminte si ale mijloacelor de transport(lingura, folii adezive, tușiera, placa pentru amprentare, punji de ipsos, banda metalica);

b. compartiment pentru efectuarea măsurătorilor si marcarea zonei de cercetare (centimetru de croitorie, rigla ruleta, banda metrica, plăcute cu numere de marcare);

c. compartiment de instrumente ajutătoare (instrumente tăietoare, scule si dispozitive, instrumente electrice, materiale consumabile);

II. Compartimentul specializat

a. compartiment pentru marcarea unor probe(creioane fluorescente de marcat, prafuri fluorescente, pensule variate cu par de veverița, de cămila ,puf de struț, fibra de sticla si magnetice);

b. compartiment pentru evidențierea obiectelor marcate(lămpi cu lumina ultravioleta, baterii electrice, acumulatori auto);

De asemenea, este necesara deținerea unor aparate audio si video, magnetofon cu accesoriile necesare. In prezent, datorita progresului tehnologic imortalizarea rezultatelor cercetărilor locului faptei, se realizează cu aparate foto digitale si calculatoare electronice ce asigura prelucrabilitatea rapida si facila a datelor.

b. Masurile pregătitoare luate la fata locului:

După sosirea la locul faptei, legitimarea si prezentarea calității si a scopului venirii, prima sarcina a echipei consta in identificarea si supravegherea persoanelor ce fac obiectul activității de cercetare, presupușii autori ai infracțiunilor de corupție si complicii acestora precum si in identificarea si legitimarea eventualilor martori aflați in zona.

Cercetarea locului faptei se face cu respectarea normelor de procedura penala si a regulilor de tactica criminalistica. Printre regulile tactice aplicabile in orice situații indiferent de natura infracțiunii trebuie menționate următoarele:

- efectuarea cercetării sa se facă cat mai rapid;
- cercetarea si fixarea urmelor descoperite sa se facă cu toata obiectivitatea;
- efectuarea cercetării sa se facă amănunțit;
- efectuarea cercetării locului faptei sa se realizeze prin respectarea cerințelor morale;
- efectuarea cercetării sa se realizeze in mod planificat.

In activitatea de cercetare a locului faptei in cazul infracțiunilor de corupție se întrepătrund doua faze(statica si dinamica). Faza statica cuprinde împărțirea pe sectoare a locului faptei, examinarea prioritara a urmelor in pericol de degradare, descoperirea si fixarea obiectelor si interpretarea urmelor. Se fixează urmele descoperite fără a le mișca din poziția redată prin fotografiere si descriere. Sunt redată atât sub aspect general cat si in raport cu alte obiecte din apropiere.

Faza dinamica vizează analiza fiecărei urme in parte mișcându-le din poziția inițiala. Obiectele se ridica spre a fi examinate amănunțit, urmele se fotografiază si se descriu in procesul verbal.

⁷ Ghidul procurorului criminalist, ediție îngrijita de Ioan Doru Cristescu, Editura Helicon , Timișoara 1994

Martorii asistenți. Noțiune și scop

În terminologia juridică⁸, martorii asistenți sunt acele persoane care asista la efectuarea unui act procedural. Potrivit legii procesual-penale, unele acte procedurale sunt condiționate de lege în sensul că nu pot fi efectuate în mod valabil de către organul competent decât prin prezenta unor martori asistenți.

Martorii asistenți pot fi deseori susceptibili să participe la cercetarea locului faptei, însă membrii echipei de cercetare vor trebui să aducă la cunoștința acestora caracterul civic și forma de implicare la care sunt supuși, va trebui să li se inoculeze ideea unei poziții oficiale responsabile în limitele legii. Aceștia nu au interes în cauză, fiind observatori obiectivi ai modului în care se efectuează actul procedural.

Au existat situații în care martorii asistenți au fost audiați de către organele de poliție în calitate de martori, însă această practică nu este oportună atât timp cât acele persoane au participat ca martori asistenți, iar rezultatul cercetării a rămas inclus în procesul verbal semnat chiar de către aceștia alături de organele de cercetare penală. Această practică este utilizată doar atunci când există suspiciuni asupra exatității datelor aflate în procesul verbal și se realizează de către organele de urmărire penală sau de instanța de judecată.

Condițiile folosirii martorilor asistenți sunt:

- să aibă capacitate deplină de exercițiu;
- să nu aibă interes în cauză ce face obiectul investigației criminalistice;
- să nu facă parte din aceeași unitate cu organele de cercetare penală care efectuează actul procedural;
- numărul martorilor asistenți⁹ prezenți la efectuarea actului procedural trebuie să fie de cel puțin doi.

De la debutul cercetării procurorul trebuie să aducă la cunoștința persoanelor vizate faptul că au dreptul la apărător ales cu posibilitatea de a-l contacta. Astfel, activitatea de cercetare la fața locului se realizează în prezenta avocatului, excepție făcând măsurile cu caracter urgent dispuse înainte de sosirea acestuia.

Materializarea rezultatelor investigației locului faptei

Aceasta se realizează prin:

- proces verbal;
- schița locului faptei;
- fotografii judiciare;
- desene, schițe ale descoperirii;
- înregistrări sau filmări pe bandă magnetică sau videomagnetică.

Toată activitatea de cercetare a locului faptei se descrie în procesul verbal de către organele de urmărire penală, de către organul care conduce cercetarea respectivă. Procesul verbal trebuie întocmit imediat după terminarea activității propriu-zise, de preferință în același loc, excepție fac locurile publice sau cele ce fac imposibilă completarea procesului verbal.

În cuprinsul său, procesul verbal trebuie să conțină:

- data și locul desfășurării activității;
- gradul, numele, prenumele, calitatea membrilor echipei și unității din care fac parte;
- numele și prenumele, calitatea celorlalți participanți la cercetarea locului faptei și unitățile din care fac parte;
- temeiul de fapt și de drept care a impus deplasarea la locul faptei;
- numele, prenumele și celelalte date de identificare ale martorilor asistenți;
- amplasarea locului faptei, persoanele găsite la fața locului, modificările survenite în aspectul inițial al locului faptei, persoanele care le-au făcut când și în ce scop.
- categorii de urme relevante fixate și ridicate, mijloace materiale de probă identificate și ridicate cu descrierea amănunțită mențiune despre modul în care au fost etichetate, sigilate, ambalate fiecare din obiectele descoperite;
- măsurile luate cu privire la făptuitor;
- fotografii judiciare, efectuate cu menționarea mărcii aparatului foto, al filmului folosit și a sensibilității lui;

⁸ I. Volonciu pagina 75

⁹ Codul de Procedură Penală actualizat, Editura All Back București Articolul 9

- scopul pentru care s-a pretins folosul necuvenit(exemplu: infracțiunea de primire de foloase necuvenite, art. 256 cod penal);
- denunțatorul cu toate datele de identificare, insistându-se asupra explicațiilor si relatărilor cu relevanta directa asupra infracțiunii de corupție;
- se va consemna pentru fiecare bancnota valoarea nominala si seria;
- felul in care s-a procedat la marcarea bancnotelor;
- suma de bani;
- observațiile martorilor asistenți si a celorlalți participanți cat si obiecțiile făptuitorului, ora începerii si terminării investigației locului faptei, cu menționarea condițiilor meteorologice si de vizibilitate existente atât in momentul sosirii echipei cat si pe parcursul cercetării;
- numărul de exemplare in care s-a întocmit procesul verbal si destinația lor.

Investigația criminalistica a locului faptei in cazul infracțiunilor de corupție are o însemnătate deosebita, ce necesita o elaborare si desfășurare prudenta.

Aria investigării se poate largi treptat, rezultatele fiind cele ce determina aceasta extindere, ajungând a se identifica atât alte locuri cat si alți intermediari. Astfel in cazul infracțiunii de trafic de influenta,prevăzut de art. 257 C.pen, pretinderea de bani sau alte foloase se poate consuma intr-o anumita locație,iar primirea intr-un alt loc,ori bunurile primite sa fie descoperite ulterior in locuința unei terțe persoane.

Infracțiunile de corupție au la baza cauze complexe a căror investigare este necesara pentru stăpânirea si identificarea fenomenului infracțional.